

KUZEY KIBRIS'TA ÖZEL EĞİTİM VE KAYNAŞTIRMA

Musa SAYGI

Girne Özel Eğitim Merkezi,
Psikolog, Sorumlu Öğretmen

Özet

Bu çalışma , Kuzey Kıbrıs ta Özel eğitimin gelişimi ve günümüzde ki durumu üzerine yapılmış bir çalışmadır.Çalışma da önce özel eğitimin tanımı ele alınmıştır. Özel eğitimin tanımından sonra ; diğer ülke ve devletlerin özel eğitime bakış açılarında ola gelen gelişmeler, Birleşmiş Milletler'in engellilerin eğitimi özel eğitim konusunda yüklenmiş olduğu önemli , öncü rol tartışılmıştır. Engellilerin eğitim modellerine göz atıldıktan sonra , özellikle bütün çağdaş ülkelerde benimsenmiş olan KAYNAŞTIRMA modelinin tanımı , sağlıklı kaynaştırma için gerekenler, diğer ülkelerde ki kaynaştırma uygulamalarından çıkarılan dersler ve kaynaştırmanın, izolasyon temelli yaklaşımlara üstünlükleri ve kaynaştırmanın problemleri irdelenmiştir. Çağdaş dünyada ki uygulamalar, özellikle de Avrupa Birliği ülkelerinde ki uygulamaların ışığında Kuzey Kıbrıs taki Özel eğitim çalışmalarına tarihsel açıdan değinilmiştir. Kuzey Kıbrıs ta uygulanmış ve uygulanmakta olan özel eğitim uygulamalarının başarıları ve eksiklikleri üzerinde durularak, uygulanma kararı verilen kaynaştırma modelinin ülkemizde karşılaştığı zorluklar ve çözüm yolları üzerinde durulmuştur.

Anahtar sözcükler: Özel eğitim, kaynaştırma, kaynak sınıf, özel gereksinimli öğrenci, ayrıştırma, Bireysel Eğitim Programı (BEP), en az kısıtlanmış çevre.

SPECIAL EDUCATION AND INCLUSION IN NORTH CYPRUS

Musa SAYGI

Girne Özel Eğitim Merkezi,
Psikolog, Sorumlu Öğretmen

Abstract

The study is about development and the present condition of special education in North Cyprus. First of all, it is tried to put a framework definition of special education. After the broad definition of special education, it is concentrated on the perception of special education in the other states of the world. It is argued that United Nations has an important place and a leading role into the education of special needs children. After mentioning several different approaches to the education of special needs children, especially inclusion has been discussed in terms of definition, how to conduct, what we need for a proper inclusion and the lessons from application of inclusion in to the other places of the world. It is discussed that inclusive education has several superiority to isolation of special needs children from mainstream schooling. The study also argued the problems which we can see during inclusive education. It is studied special education in to North Cyprus, in terms of historical perspective at the light of different application of modern world , especially at the light of several experiences of European Union Countries. The emphasis is given to the successes and failures of special education experience of North Cyprus. It is discussed the problems of inclusive education in to the field in terms of application and the way to handle those obstacles .

Key words: Special education, inclusion, resource room, students with special needs, isolation, Individual Education Program (IEP), least restrictive environment.

GİRİŞ

Daha elli yıl öncesine baktığımızda engelliler, ya görmezden geliniyor yada korunmaya muhtac kimseler olarak algılanıyorlardı. Bunun sonucu olarak engelli insanlar toplumdan ve toplumun bir modeli olan okullardan dışlanarak “özel” yerlere koyuluyorlardı. Çünkü onların farklılıklarından dolayı bizlere uyamayacakları düşünülüyordu. Birleşmiş Milletler'in girişimleri ve özel eğitimdeki bilimsel çalışmalar son yirmi yıldır engellilerin eğitimi, özel eğitim alanında büyük gelişmelere yol açmıştır. Artık engelliler bütün temel insan hak ve özgürlüklerine sahip bireyler olarak görülmektedirler. Ve onların toplumsal yaşamın etkin birer üyeleri olabilmeleri için, eğitim hakkından yararlanmalarına özel bir önem verilmektedir. Engellilerin eğitiminde çeşitli yaklaşımlar, dünyada ve ülkemizde varlıklarını sürdürmektedirler. Her ülkede özel gereksinimli bireyi eğitmek için farklı eğitsel yapılar oluşturulmuştur. Bunlar; ayrıştırılmış yatılı özel eğitim okulu, ayrı özel eğitim okulu, ilkokullar içerisinde oluşturulmuş özel eğitim sınıfları, ilkokullar içerisinde kurulmuş kaynak sınıflar ve genel eğitim sınıf ortamı olarak sıralanabilir. Yazımızın başlığında sözü edilen kaynaştırma - tam katılımlı eğitim modeline en uygun ortamlar; genel eğitim sınıf ortamı ve kaynak sınıflardır. Özel

gereksinimli çocuk en iyi bu ortamlarda yaşatlarıyla beraber, dışlanmadan eğitim alma şansını yakalamakta, fırsat eşitliğine sahip olmaktadır. Bunun dışında kalan ortamlar ise özel gereksinimli bireyin fırsat eşitliğini engelleyici, kısıtlanmış ortamlar olarak sınıflanırlar.

KAYNAŞTIRMANIN TANIMI

Çağdaş dünyada on yıllardır tartışılan ve kabul gören kaynaştırmadan ne anladığımızı kısaca tanımlamakta yarar var. Kaynaştırma; özel gereksinimli bireylerin diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde olmalarını sağlamak, yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte eğitim ve öğretimlerini resmi ve özel okul öncesi eğitim, ilköğretim, orta öğretim, mesleki teknik eğitim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmelerini sağlamak esasına dayanan, destek eğitim hizmetlerinin sağlandığı bir özel eğitim uygulamasıdır.

Kaynaştırma uygulaması tam zamanlı ve yarı zamanlı olarak yapılmaktadır. Tam zamanlı olanda; özel gereksinimli öğrenci okuldaki bütün zamanını kendi sınıfında geçirmekte ve özel eğitim desteğini bulunduğu sınıf ortamında almaktadır. Yarı zamanlıda ise; özel gereksinimli öğrenci okuldaki zamanının bir bölümünü kaynak sınıfta, arkadaşlarından ayrı olarak bir özel eğitim öğretmeni ile geçirmektedirler (Sands, Kozleski ve French, 2000).

Amerika Engelli Çocuklar ve Gençler için Ulusal Bilgi Merkezi` nin yaptığı tanıma göre tam katılımlı eğitim engelli öğrencinin , mahallesinde ki yaşlılarıyla aynı okula gidip eğitim alması süreci olarak belirtilir(Yani , çocuğun engeli olmadığı durumda gitmesi gerekeceği okula gitmesi durumudur.) (National Information Center for Children and Youth with Disabilities (NICHCY),1995). Bu belgede belirtildiğine göre, özel sınıflar , engele göre düzenlenmiş ayrı okullar gibi yollarla çocuğun normal arkadaş,sınıf çevresinden uzaklaştırılması ancak ve ancak var olan engel çok büyükse, bütün yapılan yardımcı araç gereç programlara rağmen çocuk gerekli eğitimi orada yeterince alamıyorsa o zaman ayrı eğitim ortamları düşünülebilir.

Yukarıdaki tanımlardan da anlaşılacağı gibi kaynaştırma detaylı bir planlama ve bireyselleştirilmiş eğitim programı aracılığıyla başarılabilir. Engelli öğrenciyi sınıfa bırakıp herşeyin yoluna gireceğini beklemek tesadüflerden medet ummaktır. Engelli öğrencinin yerleştirileceği sınıf ortamına eğer gerekiyorsa fiziksel düzenlemeler, gerekiyorsa program düzenlemeleri , öğrenci sayısının düşürülmesi, öğrencilerin ve öğretmenin özel eğitim konusunda bilgilendirilmeleri gibi geniş bir çalışma alanı kaynaştırmanın

başarısıyla doğrudan ilgilidir (Sands,Kozleski and French, 2000). Bütün bunlar ilk bakışta zor uygulamalar gibi gelebilir. Ama hem engelli öğrenci hemde sınıfın diğer öğrencileri açısından bu zorluklara değmektedir.Gerek European Agency nin çalışmaları, gerekse NICHCY nin raporları öğrencilerin farklılıkları kabullenmedeki başarılarından övgüyle söz etmektedirler. (NICHCY,1995). European

Agency nin araştırmalarına göre başarılı bir kaynaştırma için okullarımız bilgi , yetenek , engellilere yönelik olumlu tutum ve uygun materyallerle donatılmalıdır. Ve kaynaştırma daki başarının temel öncülü öğretmenin eğitilerek hazırlanmasıdır. (Meijer, Soriano and Watkins,2003) Ancak bu çalışmalarla ve yasal çerçeveye desteklenen kaynaştırma programlarıyla başarı şansı yakalanır.

KAYNAŞTIRMA VE DÜNYA DENEYİMİ

Birleşmiş Milletler'in Engellilerin gerek okullardan gerekse toplumun çeşitli alanlarından dışlanmamaları için yaptığı girişimler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve Çocuk Hakları Beyannamesine kadar uzanır. Bu belgelerde engellilere yapılan ayrımcı yaklaşımlar birer insan hakları ihlali olarak görülür. Ve üye devletlere, bu insan hakları ihlaline karşı mücadele etmeleri görevi yüklenir. Ama asıl detaylı çalışma , Birleşmiş Milletler

bünyesinde 1981 yılında oluşturulmuş olan ENGELLİLERLE İLGİLİ DÜNYA HAREKET PROGRAMI sonrasında başlamıştır.1994 yılında B.M.nin ENABLE programı, ilan ettiği standart kurallar aracılığıyla bütün dünyada engellilere yönelik ortak bir çerçeve programı oluşturmanın yolunu açmıştır. Artık çeşitli ülkelerde başlayacak veya devam eden engellilerin eğitim, rehabilitasyon gibi çalışmalarına ışık tutacak bir kurallar bütünü oluşmuştu(Birleşmiş Milletler (BM)1994).

Bu kurallardan birincisi “ Birleşmiş Milletler Standart kurallarının amacı ; engelli erkek kadın çocuk ve gençlerin, toplumlarının üyeleri olarak, diğerleriyle aynı hak ve sorumluluklara sahip olmalarını sağlamaktır..... Günümüz dünyasında engellilerin hak ve özgürlüklerini kullanmalarının önünde hala engeller vardır. Devletlerin görevi bu engelleri ortadan kaldırmaktır.”(BM, 1994). Engellilerin içinde buldukları toplumun eşit birer üyeleri olabilmeleri için gerekli ön koşullardan biri de engellilere yönelik duyarlılığın artırılmasıdır. B.M Devletlerin toplumda, engellilerin haklarına , ihtiyaçlarına, potansiyellerine ve katkılarının anlaşılmasına yönelik duyarlılığı artırıcı adımlar atmalarını istemiştir (BM.,1994). Özellikle Standart kuralların altıncısı, Üye devletlerin Eğitim Bakanlıklarına

kaynaştırılmış eğitim için açık bir çağrı yapar. “Genel eğitimden sorumlu otoriteler, engellilerin genel eğitim içinde kaynaşmış bir eğitim almalarını sağlamakla yükümlüdürler. Engellilerin eğitimi genel milli eğitimin, program geliştirmenin ve ulusal okul organizasyonunun entegre bir parçası olmalıdır” (B.M.1994).

B.M. Yukarıda sözü edilen 22 maddelik Standart Kuralları yalnızca ilan etmekle kalmamış ; üye ülkelerin bu kurallara uyumunu da takip etmiştir. 8-12 şubat 2006 tarihinde yapılan 44. oturumunda bu kuralların üye devletlerde izlenmesi ve t a r a n m a s ı n ı n s o n u ç l a r ı n ı irdelenmiştir.Sonuçlara göre ; üye devletler ilk ve orta eğitim alanında engellilerin kaynaştırılmasıyla ilgili (Standart kural 6) politikaları belirleyip benimseme de ancak % 65.8 oranında başarılı olabildiler. Okul ,öğretmen ve yöneticileri özel eğitim konusunda eğitime aşamasında % 73.7 oranında başarı sağladılar. Eğitimde engellinin tam katılımı için gerekli yasa ve programları yapma noktasında ise % 69.3 oranında başarılı olabildiler (B.M. 2006).

B.M.nin Sosyal Gelişim Komisyonunun 9-18 şubat 2005 tarihleri arasında yaptığı toplantı sonucunda yayınlanan rapor da benzer sonuçlara ulaşmıştı. Bu rapora göre ; Eğitim Bakanlıkları tam katılımı kaynaştırmayı kavram ve politika olarak kabul etmelerine rağmen , gerekli altyapı hazırlıkları ve

hizmetiçi eğitimleri yapmadıkları için hedeflere ulaşamamışlardır. Üye devletleri bu nokta da, “engellilerin eğitime tam katılımı için gerekli yasal düzenlemeleri yapmalıdırlar” diye uyarın Komisyon şöyle devam etmiştir: “Bu yasal düzenlemeler , eğitim sistemindeki personelin ve toplum üyelerinin konuya ilgilerini hep yüksek tutmaya yönelik kampanyalarla el ele yürümelidir”(B.M.,2005)

B.M., Viyana insan hakları deklarasyonunda bütün insan hakları ve temel özgürlükler evrenseldir. Ve hiç bir kısıtlama olmadan engellileri de kapsar diyerek olayın insan hakları boyutunu açıklıkla ortaya koydu (B.M. 1993). 14-25 ağustos 2006 tarihleri arasında toplanan B.M. Genel Kurulu Engellilerin Haklarını Koruma ve İlerletme Komitesi hazırladığı raporda, 24 maddeyi engellilerin eğitimine ayırdı. Burada tanımlanan eğitim açık seçik tam katılımlı kaynaştırılmış eğitimidir.1. madde “Devletler, engellilerin eğitim hakkını tanırlar. Ve yaşam boyu eğitim dahil bütün eğitim basamaklarında , tam katılımlı bir eğitim sağlamakla yükümlüdürler. „ 2. maddede bu görüş daha da güçlendirilir. “ ve bu hakkın kullanılması sağlanırken , kimse engelinden dolayı genel eğitim sisteminden dışlanamaz , ücretsiz ilk orta ve mesleki eğitimden kimse engelinden dolayı uzaklaştırılmaz „(B.M.,2006a).

AVRUPA BİRLİĞİ VE KAYNAŞTIRMA

Birleşmiş Milletler'in ENABLE programından sonra uluslararası topluluk engellilerin kaynaştırılmasını daha çok tartışmıştır. Özellikle bir parçası olduğumuz Avrupa topluluğu ülkeleri kaynaştırmayı bir hedef olarak önüne koymuşlardır. Avrupa Birliği` nde eğitim ortak bir politika olmamasına rağmen, o alanda da uyumlaşma gereği hayatın içinde kendini göstermiş ve bunun üzerine gerek Avrupa konseyi, gerek komisyon özel gereksinimli bireylerin kaynaştırılmış ortamlarda eğitimi , ve bunun önündeki engeller konusunda kapsamlı çalışmalar yapmışlardır. Avrupa Birliği düzeyinde özel eğitim çalışmalarını araştırıp problemleri ve çözüm yollarını irdeleyen European Agency kurulmuştur. Fakat, hedeflenen, engellinin tam katılımı , kaynaştırılmış ortamda eğitim henüz tamamıyla başarmamıştır.Ama istisnasız bütün AB. ülkelerinde kaynaştırma hedef olarak alınmış ve onun önündeki engellerin kaldırılması için yasal çalışma gereği üzerinde durulmuştur. Son yıllarda Güney Kıbrıs dahil bütün AB ülkeleri Özel eğitim yasalarını yürürlüğe koymuşlar ve kaynaştırmanın yasal temellerini belirlemişlerdir.. Yapılan kapsamlı kampanyalara rağmen özellikle nüfusun çok olduğu Almanya , Fransa gibi ülkelerde ayrılaştırılmış ortamlara giden özel

gereksinimli öğrenci sayısı %4 lere kadar ulaşmaktadır.Bu oran Avrupa genelinde ortalama % 2dir (Meijer,2003).

Çağdaş dünyada ki özel eğitim uygulamalarından aldığımız önemli bir ders ise, mutlaka bir özel eğitim yasının gerekliliğidir. Bu tür bir yasanın içeriği ve genel yapısı hakkında tartışmak başka bir araştırma konusu olmalıdır. Ama Amerika Birleşik Devletlerinde İDEA (Individual with Disabilities Education Act 1997) İngiltere'de Special Educational Needs 1996 gibi yasaların Özel eğitimin ihtiyaçlarına göre gözden geçirilerek yeniden ele alınıp değiştirilmeleri yasal çerçevenin önemini belirten örneklerdir. İDEA 2004 olarak 2005 Mayısında Amerika da, Special Educational Needs and Disability Act 2001 olarak 2001 yılında İngilterede değişikliklerle yürürlüğe girmişlerdir. Yapılan değişiklikler özellikle kaynaştırmanın önüne zaman zaman çıkan engelleri bertaraf etmeye yöneliktiler. Örneğin “en az kısıtlanmış çevre”, “bireyselleştirilmiş eğitim programı”, “teşhis, değerlendirme , yeniden değerlendirme ve yerleştirmenin kuralları aile ve öğrencinin hakları”, “ bebeklerin kaynaştırılmış ortamlarda eğitimi” gibi konular her yeniden gözden geçirmede daha açık ve kesin hükümlerle tanımlanmaktadırlar (Sands,Kozleski ve French, 2000).

Yukardaki tarihsel yönelim izlendiği zaman , aslında kaynaştırma ve ayrıştırılmış özel eğitim arasında bir tercih arayışının olmadığını görüyoruz. Tartışma, kaynaştırmayı başarabilmek için gerekli yöntem, yasa, yardımcı araç gereç gibi konular üzerine yapılmaktadır.

KUZEY KIBRISTA KAYNAŞTIRMA

Bir çok ülkede olduğu gibi Kuzey Kıbrısta da özel eğitim , ayrımcılık temelinde oluşmuş özel eğitim okullarıyla başladı. Özel gereksinimli bireyler, engellerine yönelik olarak hazırlanmış özel eğitim okullarına devam ediyorlardı. Bunlardan ilki 1974 sonrası Lapta da kurulan İşitme engelliler okuluydu. Adanın kuzeyinde işitme engeli olan bütün öğrenciler bu okula gelmek ve hafta boyu orada kalmak zorundaydılar. Bakanlık bünyesinde özel eğitimle ilgili herhangi bir yapı olmadığı için İlköğretim Dairesine bağlı olarak açılan yatılı okul, işitme engelli çocuklara akademik çalışmaların yanında, atölyesi ve iş öğretmenleri aracılığıyla iş eğitimi de veriyordu. Uzun yıllar yatılı bir kurum olarak ayrıştırma temelinde çalışan okul , 1998 yılında Lefkoşa'ya taşındıktan sonra yatılılıktan vazgeçildi. Ve öğrenciler her gün aileleriyle birlikte olma şansını yakalayabildiler. İşitme Engelliler Okulu yatılı kurum olma özelliğinden kurtulmuş olmasına rağmen, hala bir ayrıştırma modeli olarak, sosyal çevrelerinden

arkadaş grublarından ayrı bir kurumda özel eğitim vermektedir. Öğrencilerin sosyal uyumu için buldukları çevrelerde, akranlarının gittikleri okullarda da bazı derslere devam etmeleri sağlanarak yarı zamanlı kaynaştırma uygulaması denenmektedir.

1974 sonrası ayrıştırma temelinde oluşturulan bir diğer özel eğitim okulu da eski adıyla “Geri Zekalı Okulu ” olan Zihinsel Engelli Çocuklara özel eğitim hizmeti veren şimdiki Girne Özel Eğitim Merkezi dir. 1978 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kurulan okul, 6 18 yaş arası , çeşitli köy ve kasabalardan gelen özel gereksinimli çocuklara , yatılı özel eğitim hizmeti veriyordu. Pazartesi evlerinden gelen çocuklar, Cuma gününe kadar okulda kalıyorlar . Sadece hafta sonlarını evde geçiriyorlardı. 4. Milli Eğitim şurasından sonra, alınan kararlar doğrultusunda Girne Özel Eğitim Merkezi, Magosa dan gelen ve yatılı kalan öğrencilerini Magosa Özel Eğitim Merkezine aktararak, tamamen gündüzlü bir okul haline dönüşmüştür. Bu yıl okulda 3 özel eğitim öğretmeni, 3 iş öğretmeni ve 2 bakıcı ile 30 çocuğa özel eğitim hizmeti verilmektedir.

Özel gereksinimli çocuklardan bir diğer grubun okullaşması ise 1986 yılında Spastikler okulunun açılmasıyla gerçekleşti.

Bu günkü adı Lefkoşa özel eğitim Merkezi olan Spastikler okuluna yalnızca Cerebral Palsy tanısı alan çocuklar devam ediyordu. Bu okulumuz yatılı değildi ama o da ayrıştırma temelinde hizmet veriyordu. Okul diğer okullardan ayrı olarak özel eğitime çok meslekli yaklaşımı getirmişti. Okul da görev yapan öğretmenler psikoloji , fizyoterapi, konuşma terapisi , çocuk gelişimi, özel eğitim gibi çeşitli meslek gruplarından gelen öğretmenlerdi. Bu gün 5 özel eğitim öğretmeni,1 çocuk gelişimcisi, 1 fizyoterapist, 2 çocuk bakıcısı, 1 hademe ve 1 sürücü ile yaklaşık 40 özel gereksinimli öğrenciye hizmet vermektedir.

2005 yılında Özel Eğitim vakfının kurduğu Lefkoşa Özel Eğitim Okulu ve 2006 yılında Milli Eğitim Bakanlığınca Magosa da açılan Magosa Özel Eğitim Merkezi yine ayrıştırma temelinde açılan özel eğitim okullarıdır. 2006 yılında hizmete giren Magosa özel eğitim merkezi , bir kurum olmasına rağmen , kaynaştırma yolunda önemli bir engeli ortadan kaldırmıştır. Magosadan Girne ye gidip orada bütün hafta boyunca yatılı kalmak zorunda kalan öğrenciler, artık özel eğitim gereksinimlerini Magosa da karşılama ve ailelerinden kopmama şansını yakaladılar. Magosa özel eğitim merkezi, açılışı ile birlikte bölgede engellilerin okullaşmasına önemli bir katkı yaparak, daha ilk günlerden 60 öğrenciye hizmet verir duruma gelmiştir. Oysa önceki

yıllarda bölgeden Girne ve Lefkoşa özel eğitim merkezlerine giden öğrenci sayısı 12-15 arasında değişiyordu.

Bütün bu kurumsal yaklaşımların yanında , 1990 lı yıllardan sonra Ülkemizde de Kaynaştırma tartışmaları başlamış ve kaynaştırma denemesi olarak kaynak sınıfların açılmasına karar verilmişti. İlk yıllarda sadece 1 Lefkoşa okulunda açılan ve öğrenci velilerin tepkisiyle kapatılmak zorunda kalınan kaynak sınıflar özellikle 3. Milli Eğitim Şurasından sonra yaygınlaşmaya başladı. Bu gün 13 ilkokul bünyesinde açılmış bulunan 13 kaynak sınıfta, 13 özel eğitim öğretmeniyle 350 ye yakın öğrenciye özel eğitim hizmeti ulaştırılmaktadır. Fakat kurumların güçlü birer yapı olarak bölgelerde bulunmaları onları hep bir çekim merkezi yapmış ve kaynaştırmada olması gereken çocukların, zaman zaman buralara gelmesine neden olmuştur. Bu da kaynaştırmanın başarısına gölge düşürmüştür.

Kuzey Kıbrıs`ta oldukça yeni bir yaklaşım olan kaynaştırma, aslında daha az problemle başarılabilirdi. Çünkü; hedeflenen nüfus çok küçük ölçeklidir. Ama kaynaştırma için gerekli olan alt yapı çalışmaları hazırlanmamıştır. Öncelikle özel eğitimden sorumlu ayrı bir müdürlük veya birim yoktur. Özel eğitime yön verecek , kuralları belirleyecek bir özel eğitim yasası yoktur. Kaynaştırmaya katılacak okul idareleri ve öğretmenler özel eğitimle ilgili

hizmet içi eğitim programlarıyla zenginleştirilmemişlerdir. Bütün öğretmen ve yöneticilere yönelik , velilere yönelik bilgilendirici toplantı, seminer ve konferanslar hiç denecek kadar az yapılmıştır. Yukarıda saydıklarımıza ek olarak; okulların fiziksel yapılarının yetersizliği, sınıfların yoğunluğu, sınıfların özel eğitim araçlarıyla zenginleştirilememesi, kaynak sınıfların donanım eksikliği gibi faktörler, özel eğitimi genel eğitimin bir parçası haline getirme çabamızın önündeki önemli engellerdir.

Kaynaştırmada ki aksamalar ve özel eğitim 4. Mili eğitim şurasında bütün komisyonlarda detaylarıyla tartışılmış ve önemli kararlar üretilmiştir. Özel eğitim komisyonunun aldığı 29 karara ek olarak Orta eğitim komisyonu, Mesleki teknik eğitim komisyonu, Temel eğitim komisyonu da özel eğitim ve kaynaştırmaya vurgu yapmışlardır. Örneğin, Şura'nın 13 nolu kararı şöyledir: “ Özel eğitim ile ilgili yasa ve tüzük çalışmalarında ve özel eğitimin yeniden yapılandırılmasında, özel gereksinimli bireylerin kaynaştırılmaları ve uzun vadede tam katılımlı / bütünleştirilmiş eğitim sistemine geçiş temel politika olarak esas alınmalıdır. Özel gereksinimli öğrencinin normal eğitim programında en az kısıtlayıcı ortamlarda özel destekle tam

katılımı , bütünleştirilmesi amaçtır” (MEB,2006).

Kaynaştırmada ki bu aksamalar Milli Eğitim Bakanlığı yetkililerince de saptanarak 29.Eylül 2006 tarihinde, İlköğretim Müdürlüğü imzasıyla yayınlanan bir genelgede kaynaştırma hedefine yeniden vurgu yapılmıştır.Bu genelgeyi bütünüyle buraya aktarmakta yarar görüyorum:

“ Tüm Özel Okul , Özel Eğitim ,Anaokulu , İlkokul Müdürlükleri ile Sorumlu Öğretmenlerine.

II. Milli Eğitim Şurasından bu yana hedeflenen , IV. Milli Eğitim Şurasında yeniden vurgulanarak önemi üzerinde durulan engellilerin eğitiminde KAYNAŞTIRMA hedefimiz tüm çabalara rağmen bazı zaafiyeler göstermektedir. Bunun için , okullarımızda öğretmenlerimizce yapılması gerekenleri yeniden gözden geçirmekte yarar görüyoruz.

a.) Öncelikli amacımız , özel gereksinimli çocukların yaşlılarıyla mümkün olduğunca çok birlikte eğitim almaları ve destek eğitiminin öğrencinin doğal ortamında sağlanmasıdır.

b.) Engelli çocukların sınıfta kalabilmeleri için gerek kaynak sınıflardan, gerekse bölgelerdeki özel eğitim merkezlerinden gerekli yardım istenecek , sınıflarda çocuğa uygun düzenlemeler yapılacaktır.

C.)Engelli öğrenci; gerekli bütün kaynaklar ve yöntemler kullanılmasına rağmen sınıfta gerekli eğitimi alamıyorsa, eğitimden yeterince yararlanamıyorsa, o zamana kadar yapılan bütün çalışmalar ve müdahaleleri de içeren bir raporla Özel Eğitim Koordinasyon Merkezi ne gönderilebilir.

Çağdaş Dünyanın özel eğitim anlayışı; insan haklarına saygılı, kişisel gelişime ve bireysel farklılıklara önem veren KAYNAŞTIRMA anlayışıdır.Çocuklarımızın özel durumlarını değerlendirirken bu ilkeyi her zaman aklımızda tutmamız gerekir.Daha sonra toplum içinde hep beraber yaşayacağımız engellileri , okulların içinde, okul yaşamında da yanımızda görmeye başlamalıyız. Bu gecikmiş birlikteliği daha fazla ertelememek için, özel gereksinimli çocuklara sınıflarımızda ve yüreklerimizde yer açalım” (Düzgün, 2006)

Yukarıdaki çağrıdan da anlaşılacağı gibi, kaynaştırmada başarının adresi öğretmenlerdir. Meijer`in de belirttiği gibi kaynaştırmanın başarısı genellikle öğretmenlerin özel gereksinimli çocuğa yaklaşımına bağlıdır. Okulun bir kaynaştırma okulu olup olmasının en önemli nedeni; öğretmenlerin yaklaşımıdır(Meijer,2004). Özel gereksinimli öğrenciyi genel eğitim sınıfına bırakıp , herşeyin yolunda gitmesini beklemek bize raslantısal bir başarı veya başarısızlık verebilir.

Ama, başarılı bir kaynaştırma için; hem dünya deneyiminden hem de Kuzey Kıbrıs ta bu güne kadar yapılan özel eğitim çalışmalarından dersler çıkararak, yeni bir yapılanmaya gidilebilir. Kaynaştırma, yalnızca özel eğitimin değil; genel eğitimin de yeniden yapılanmasını zorunlu kılan bir çağdaşlaşma projesidir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Gerek çağdaş dünyanın deneyimi, gerekse Avrupa Birliği ülkelerinin uygulamaları kaynaştırmanın özel gereksinimli çocuklar için gerekli olan en az kısıtlanmış çevreyi yaratacak en akılcı yol olduğunu göstermiştir. Diğer devletlerin uygulamaları ile KKTC deneyimini karşılaştırdığımız zaman önümüzdeki en önemli engellerden birinin özel eğitim yasasının olmaması olduğunu görürüz. Özeleğitim yasasıyla birlikte oluşturulacak Özel Eğitim Dairesi, eğer çok meslekli bir yaklaşımla organize edilip; hem Bakanlık bünyesinde ki , hem Bakanlıklar arası, hem de toplumun diğer kesimleriyle gerekli koordinasyonu sağlarsa, hedeflenen üretken özel gereksinimli bireylere daha kolay ulaşabiliriz. Elbette özel eğitim yasası kendi başına yeterli olamaz. Toplumun diğer kesimleriyle ilişkilerin kesintisiz yürüebilmesi için öteki bakanlıklarında

özel gereksinimli kişilere yönelik kendilerine özgü yasaları olması gerekir. Hepsinden önce de bütün ülke engellilerine yönelik “KKTC Engelliler Yasası” yapılarak diğer ilgili yasa ve tüzüklere referans görevi yüklenmelidir. Bu yasa temel alınarak oluşturulacak, Basbakanlık bünyesindeki Engelliler Dairesi; yalnızca özel eğitimin ve kaynaştırmanın değil ama, özel gereksinimli kişilerin istihdamından sağlığına, spordan sürekli eğitime kadar geniş bir yelpazeyi içeren problemlere çözüm getirecek politikalar üretebilir.

KAYNAKÇA

Düzgün,H. (2006).Genelge no:2006-95.
Lefoşa: Milli Eğitim Bakanligi.

Meijer,J.W.(2003).Inclusive Education
and Classroom Practices. Brussels:
European Agency.

Meijer, J.W.(2004) Inclusive Education
and Classroom Practices in Secondary
Education. Brussels: European Agency.

Meijer,J.W., Soriano,V. and
Watkins,A.(2003). Special Needs
Education in Europe. Brussels: European
Agency.

Milli Eğitim Bakanlığı(2006). IV. Milli
Eğitim Surasi Kararlari .Lefkoşa: Devlet
Basimevi

NICHCY (1995). Planning for
Inclusion.NICHCY News Digest,Volume
5,No:1. Washington.DC.

Sands,D.J.,Kozleski,E.B.and French, N.K.(
2000). Inclusive Education. Stamford :
Wadsworth.

İnternet Kaynakça

B.M.(1993).www.un.org/children/conflict/
keydocuments/english/viennadecleratio21
.html (6/10/2006)

B.M.(1994).www.un.org/esa/soc.dev/enable
/dissre01.htm (6/10/2006)

B.M.(2005).www.un.org/docs/ecosoc/docu
ments/2005/resolution (6/10/2006)

B.M.(2006).www.un.org/esa/socdev/enable
/srreport-ecnS20064.htm (6/10/2006)

B.M.(2006a)www.un.org/esa/socdev/enable
/rights/ahc8intreporte.htm (6/10/2006)